

N:o 152.

Af Herr Jonas Andersson: Om skjutsningsbesvärets reglerande och anvisande för sådant ändamål af erforderliga medel.

Om det i allmänhet måste erkännas, att nyttiga reformer inom vårt samhällsskick blifvit i flera riktningar, synnerligast under sednaste årtionde vidtagna, så kan det likväl icke förnekas, att ännu flera föremål för den lagstiftande magten återstå att reformera, många rättsvidriga förhållanden att ordna på ett med nutidens uppfattning af sanning och rätt mera öfverensstämmande sätt.

Ibland dylika föremål framstår vårt närvarande skjutsningsväsende såsom i första rummet påkallande Riksdagens uppmärksamhet icke blott derföre, att sjelfva skjutsinrättningens organisation är i hög grad felaktig och sålunda icke motsvarar sitt ändamål, utan äfven derföre att detta servitut på ett rättskänslan kränkande sätt uteslutande tynger på en enda näringsgren, — ett förhållande, för hvilket man fåfängt söker någon giltig rättsgrund, och som i följd deraf blifvit alltmera förhatligt, i samma mån som en klarare insigt om allmän rätt hunnit nedtränga på djupet af Svenska folkets medvetande.

Att nu uppställa en fullständig historik öfver skjutsningsväsendets uppkomst samt anföra orsakerna till dess bibehållande i det skick, hvori laglösheten bragt detsamma, torde vara så mycket mera öfverflödigt, som denna fråga vid sistförflutna fyra riksmöten blifvit från grunden både utredd och belyst på ett sätt, som knappast torde vara obekant för någon af Svenska folkets nuvarande representanter. Med hänvisande till nämnda utredning vill jag således blott i förbigående här påpeka den slutmening, som af vederbörande Utskott redan vid 1856—1858 års riksdag blifvit i ämnet uttalad. Sedan en genomgående utredning och pröfning af frågan föregått, yttras nemligen: "Utskottet har tagit förevarande fråga i sorgfälligt öfvervägande och tvekar icke att, i likhet med hvad Ekonomi-Utskottet vid sistlidna riksdag derom yttrat och med ytterligare stöd af hvad meddelade upplysningar innehålla, uttala den åsigt, att jordbruket bör, så snart sig göra låter, från skjutsningsbesväret fullkomligen befrias." — En med denna Utskottets hufvudmening öfverensstämmande åsigt har äfven vid de tvänne nästföljande riksdagarne af vederbörande Utskott på enahanda grunder blifvit icke blott uttalad, utan jemväl hos Rikets Ständer föreslagen till utförande.

Häraf finner man, att frågan om skjutsningsbesvärets skiljande från jordbruket ingalunda saknar nödig utredning; men då, detta oaktadt och ehuru

Ständernas delegerade vid fyra särskilda på hvarandra följande riksmöten, efter sorgfälligaste pröfning, enstämmigt och kraftigt förordat den sålunda ifrågasatta reformens snara genomförande, denna nationalangelägenhet ändock icke lyckats tillvinna sig pluralitetens af de särskilda Riks-Stånden bifall, så torde orsaken härtill snarare stå att finna uti sjelfva den gamla ståndsindelningens egen natur och dess benägenhet för klassintressen, än uti bindande och giltiga skäl.

De af förslaget motståndare förebragta skäl hafva lika ofta blifvit vederlagda som de varit framhållna, och jag vill icke nu trötta med ett återuppreparande af någotdera, helst jag är öfvertygad derom, att föregående riksdagens behandling af ifrågavarande ämne tilldragit sig allmän uppmärksamhet inom landets alla delar och hos Riksdagens nu varande ledamöter bildat en opinion, som innebär förhoppning om en lycklig lösning af denna viktiga fråga. Särskildt anser jag mig dock här böra fästa uppmärksamheten derpå, att skjutsningsbesväret aldrig blifvit jordbruket ålagdt såsom ett onus i egentlig mening, enär full ersättning för den skjutsandes besvär alltid varit den ledande principen vid alla de bestämmelser i skjutsningsfrågan, som vederbörande myndigheter vidtagit allt ifrån den tid, då Styrelsen först mellanträdde för att stäffa den fordna våldgästningen. — Det enda undantag, som härifrån egt rum, är den rättighet till fri skjuts, som tillkom dem, hvilka reste i Konungens ärenden, men detta privilegium afskaffades redan år 1642 genom den friköpningsafgäld, som från de skjuts-skyldige ännu i dag utgår under namn af "skjutsfärdspenningar.

Grundsatsen vid all lagstiftning i detta ämne har sålunda varit den, att de resande sjelfva skulle betala fulla värdet af den skjuts, de begagnade och af jordbrukaren hölls dem tillhanda, men att förhållandet i verkligheten icke varit och ännu icke är sådant visas aldri bäst af de bidrag till skjutsentreprenadernas upprätthållande, som från jordbruket fortfarande utkrävas och måste utbetalas.

Då alltså ingen rimlig rätts- eller billighetsgrund står att finna därför, att denna utgift, detta känbara onus skall uteslutande hvila på jordbruket, hvars betryckta ställning i allmänhet och härförutan nu mera än tillföre påkallar all möjlig lättnad; så synes det i sanning vara hög tid att icke längre tillbakavisa en med hvarje dag alltmera tilltagande påfordran om nödig rättelse i detta missförhållande, — en rättelse, som dessutom föreskrifves af det allmänna intresset, i så måtto som ordnandet af vårt skjutsväsende och dess upprätthållande på ett ändamålsenligt sätt endast kan af Staten tillfredsställande åvägbringas.

Onekligen skulle det vara på en gång enklast, naturligast och derjemte rättvisast, icke blott för att få det nu öfverklagade skjutsningsbesväret lyftadt från jordbruket utan äfven för att bespara Staten utgifter för detta ändamål, om den resande vore pligtig att sjelf betala hvad den af honom begagnade skjutsen rätteligen kostar; men om Statens ändamål i detta afseende ännu skulle anses fordra något undseende till den resandes fördel, så lærer väl också få anses

billigt, att Staten, men icke en särskild medborgareklass gör den eftergift, som i sådant afseende kan anses oundviklig.

På grund af alla dessa nu påpekade och anförda skäl tager jag mig friheten vördsamt framställa följande hufvudbestämmelser för skjutsningsbesvärets reglerande:

1:o) att gästgifveri-, håll- och reservskjutsen samt postskjutsen skiljas från jordbruket och öfvertagas af Staten;

2:o) att såsom regel bestämmes, att den resande sjelf betalar skjutsens fulla värde och Statens mellankomst således blott vid särskilda undantagsfall må påfordras, samt att vid skjutsningsväsendets reglerande för Statens räkning den minsta möjliga kostnad så väl för den resande som för Staten afses, på samma gång som ändamålsenliga anstalter för posters och resandes fortskaffande tillvägbringas; och

3:o) att behöfliga medel för ändamålet nu anvisas.

Stockholm den 29 Januari 1867.

J. Andersson,
från Östergötlands län.

Uti förestående motion förena sig undertecknade:

Jan Andersson,
från Kopparbergs län.

Eric Ersson,
från Gefleborgs län.

P. U. Ljuslin,
från Wester-Norrlands län.

P. O. Hörnfeldt,
från Wester-Norrlands län.

Sven Ersson,
från Kopparbergs län.

P. Östman,
från Wester-Norrlands län.